

FOBID, Netherlands Library Forum, en Stichting Auteursrechtbelangen hebben gezamenlijk de volgende intentieverklaring opgesteld:

In de visie van FOBID is ‘digitaal’ steeds meer de ‘default’ voor informatie. Informatie die niet digitaal bereikbaar is, is tegenwoordig bijna non-existent. Kennisorganisaties publiceren daarom hun bronnen in toenemende mate digitaal – niet alleen nieuwe informatie, maar ook kennis- en informatiebronnen uit het verleden. Zij beschouwen dit als een uitgelezen mogelijkheid om het verleden nieuw leven in te blazen en een groter en breder publiek te bereiken dan in de wereld van de fysieke informatiedrager ooit mogelijk was.

Veel werken zijn al lange tijd niet meer in de handel of anderszins alleen beschikbaar in de collecties van bibliotheken en verwante instellingen. Als cultuurhistorisch ‘document’ kan zo’n werk echter van belang zijn. De bescherming die het auteursrecht aan makers van werken biedt, kan een obstakel vormen voor de digitale beschikbaarstelling van werken uit het jongste verleden, zeker wanneer dat op enige schaal gebeurt. Het opsporen van de rechthebbenden en het regelen van de rechten kost (veel) tijd en geld, als de rechthebbende al gevonden kan worden. Veel van de werken die niet meer in de handel zijn, blijken in de praktijk immers ‘verweesd’, dat wil zeggen dat de rechthebbenden ook met een zorgvuldige inspanning niet meer te achterhalen zijn. Het gevolg hiervan is dat juist documenten die voor onze recente historie van belang zijn, niet in digitale vorm beschikbaar gesteld kunnen worden. Als referentiepunt voor het te voeren overleg hanteert FOBID de ‘bouwstenen’ die geformuleerd zijn door de Juridische Commissie van FOBID in de notitie ‘Copyright and the Digitisation of Library Materials’ (www.fobid.nl)

In de visie van Stichting Auteursrechtbelangen behoren Nederlandse instellingen als de Koninklijke Bibliotheek, de universiteitsbibliotheken en de blindenbibliotheken internationaal tot de koplopers als het gaat om hun elektronische dienstverlening op grond van regelingen met individuele rechthebbenden en met collectieve beheersorganisaties. Stichting Auteursrechtbelangen en ‘VOICE’, de nieuwe branchevereniging voor collectief beheer organisaties, willen zich er sterk voor maken dat er één loket komt dat bibliotheken en archieven kan adviseren en kan helpen bij het treffen van benodigde regelingen met Nederlandse rechthebbenden (hierna ‘het loket’).

Centrale aanmelding van digitaliseringprojecten kan ertoe bijdragen dat tijdig per project gezien wordt welke organisaties tegen welke voorwaarden behulpzaam kunnen zijn om regelingen te treffen. Bibliotheken, musea, archieven en hun subsidiegevers kunnen zodoende bij de financiering van digitaliseringprojecten voldoende rekening houden met de kosten voor het regelen van de benodigde rechten. Stichting Auteursrechtbelangen hanteert als referentiepunt voor het te voeren overleg zijn ‘Beleidsplan inzake digitale ontsluiting cultureel erfgoed’ (www.auteursrecht.nl onder ‘Nieuws’).

FOBID en Stichting Auteursrechtbelangen zijn gezamenlijk van mening dat in het geval van grootschalige digitalisering van auteursrechtelijk beschermde werken die zich bevinden in de collecties van bibliotheken, musea en archieven, een pragmatische aanpak nodig is, die enerzijds voorkomt dat reële belangen van rechthebbenden worden geschaad, terwijl anderzijds wordt voorkomen dat onnodig hoge kosten moeten worden gemaakt om rechthebbenden te achterhalen.

FOBID en Stichting Auteursrechtbelangen spreken daarom over en weer de intentie uit om in redelijkheid overeenstemming te zoeken inzake de grootschalige digitale verveelvoudiging en openbaarmaking van (delen van) collecties van bibliotheken, musea en archieven. Daarbij zullen per project of collectie, via een eenvoudige procedure, afspraken worden gemaakt over:

- de werken die mogen worden gedigitaliseerd;
- de wijze waarop deze werken langs digitale weg zonder economisch of commercieel voordeel beschikbaar mogen worden gesteld aan individuele leden van het publiek voor onderwijs, onderzoek of privé-studie;
- de eventuele vergoeding die de digitaliserende organisatie verschuldigd is aan rechthebbenden.

FOBID en Stichting Auteursrechtbelangen stellen een commissie in die de opdracht heeft gedurende een periode van twee jaar de verzoeken van collectievormende instellingen tot digitalisering te beoordelen en de totstandkoming van overeenkomsten hieromtrent met rechthebbenden te bevorderen. Aan het einde van die periode doet de commissie verslag en evalueert zij de bereikte resultaten.

FOBID en Stichting Auteursrechtbelangen roepen de overheid op ook een bijdrage te leveren aan de hiervoor benodigde investeringen.

Amsterdam, 22 april 2008